

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/71/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2216216437
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľuboslava Vanková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2216216437.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľuboslava Vanková a sudkýň: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Andrea Dudášová, v právnej veci žalobkýň: 1. U. H., narodená XX.X.XXXX, 2. U. H., narodená X.X.XXXX, 3. P. H., narodená XX.X.XXXX, všetky bytom A. XXXX/XX, W. - T., všetky zastúpené splnomocnencom: Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., so sídlom Kadnárova 83, Bratislava, proti žalovanému: U. O., narodený XX.X.XXXX, bytom C. XX, zastúpený advokátom: JUDr. Ľubomír Zloch, PhD., so sídlom Kamenárska 17/A, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 14C/214/2016-81 dňa 20.9.2017, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

II. Žalobkyne 1., 2., 3. majú **n á r o k** voči žalovanému na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1. rade 20.000 eur, žalobkyni v 2. rade 20.000 eur a žalobkyni v 3. rade 20.000 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a výrokom II. rozhodol, že žalobkyne v 1., 2., 3. rade majú nárok voči žalovanému na náhradu trov konania vo výške 100%.

2. Napadnutý rozsudok súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. čl. 16 ods. 2, čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16, § 853, § 415, § 420 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka, § 193 veta tretia, § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

3. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, že rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 1T/177/2013 zo dňa 14.1.2015, bol žalovaný uznaný vinným zo skutku, že dňa 17.8.2008 v čase okolo 4.10 hod. pri obci Blatná na Ostrove, na ceste č. 1/63 v km 33 v križovatke s cestou III/06316, po tom, čo požil presne nezistené množstvo alkoholických nápojov, od čoho mal v dychu 0,82 mg/l alkoholu za jazdy, na osobnom motorovom vozidle zn. Škoda Octavia, smerom od Bratislavy na Dunajskú Stredu pri odbočovaní doľava na vedľajšiu cestu č. III/06316; vedúcej do obce Blatná na Ostrove nedal prednosť oproti, zo smeru Dunajská Streda idúcemu osobnému motorovému vozidlu zn. Nissan Micra, vedeného poškodeným U. Q., vošiel do jazdnej dráhy, kde pravou bočnou časťou vozidla narazil do prednej časti vozidla zn. Nissan Micra a pri zrážke spôsobil okrem iného aj spolujazdcovi na prednom sedadle U. H. zranenia, ktorým na mieste dopravnej nehody podľahol, teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a taký čin spáchal ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, čím spáchal prečin usmrtenia. Za to mu bol uložený v spojení

s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 1.3.2016 trest odňatia slobody v trvaní šiestich rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu na dobu desať rokov. Poškodená (tu žalobkyňa 1.) bola so svojim nárokom na náhradu škody odkázaná na občianske súdne konanie. U. H. mal v čase smrti nedožitých 46 rokov, bol pracovne činný, zabezpečoval svoju rodinu tak po finančnej stránke, ako vychovával svoje dcéry. S manželkou (žalobkyňa 1.) žili v harmonickom manželstve 22 rokov, predtým sa poznali dva roky a žili v partnerskom vzťahu. Je bez akýchkoľvek pochyb, že nečakaným, šokujúcim úmrtím U. H., manžela a otca došlo k závažnému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkýň, spočívajúceho v obmedzení ich súkromného a rodinného života, že žiadna z morálnych foriem zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemôže byť namieste. Následky zásahu do súkromia žalobkýň sú nereparovateľné, náhrada nemajetkovej ujmy, ktorá žalobkyniam vznikla môže aspoň prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu. Dôsledky úmrtia U. H., manžela žalobkyne 1., sú u žalobkyne 1. osobitne závažnou ujmu, nedokázala sa spamätať dlhú dobu, niekoľko rokov jej trvalo pochopiť, že musí začať žiť a vytvárať prostredie domova pre svoje dcéry, ale aj pre seba. Žalobkyňa 2. musela po smrti otca pravidelne navštevovať psychiatrickú ambulanciu, brať predpísané lieky na upokojenie. Tiež bolo preukázané, že manžel a otec rodine veľmi chýba, sú z toho smutné, všade ako manželia chodili spolu, všetko spolu aj vybavovali. Takisto žalobkyňa 3., ktorú postila strata otca v komplikovanom období puberty, kedy práve otec zastrešoval autoritu v domácnosti a nastoľoval aj poriadok a systém v rodine. Obe dievčatá, ako aj manželka, ho mali veľmi rady, a plne ho aj rešpektovali. Úplne sa na neho spoliehali, či už manželka, ktorej bol veľkou oporou v bežnom chode domácnosti, kde spoločne zabezpečovali nákupy, zariadenia, výchovu detí, ale aj spoločné dovolenky a výlety. Manželka nemusela byť pracovne činná v zamestnaní, dobrovoľne sa starala o chod domácnosti. Náhle, bez pracovných skúseností v zamestnaní, sa musela zamestnať, aby ako tak udržala príjem domácnosti. A to práve v takom psychickom rozpoležení, keď jej manžel náhle zomrel, pričom sama bojovala so svojimi problémami zmiernenia sa s tragickou skutočnosťou. Stratila úplne oporu vo svojom živote, zrazu bolo na nej všetko zariadovať, všetku bolesť absorbovať a samozrejme vykryť aj výchovu dcér, ktoré mala v prvom rade primäť k tomu, že všetko bude fungovať. Toto obdobie preklenutia krízy, vstrebania smrti manžela a otca trvalo u žalobkýň vyše piatich rokov. Bolesť ešte zreteľne stále pociťujú, ale už aspoň vedia fungovať a snažili sa zariadiť si životy. O to viac toto obdobie bolo pre ne ťažké znášať, že trestné konanie trvalo osem rokov, kedy žalobkyňa 1. vždy bola prítomná na pojednávaniach a viackrát muselo byť pojednávanie odročené kvôli neprítomnosti žalovaného, bez ospravedlnenia z dôležitého dôvodu. Ani raz žalovaný neprejavil akúkoľvek ľútosť a nie to ešte ospravedlnenie. Práve jeho konaním sa predlžovalo trestné konanie, keď klamal orgánom činným v trestnom konaní, že nešóferoval a vinu s kľudným svedomím hodil na svoju sestru, ktorá však v čase osudnej jazdy nebola účastná nehody.

4. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že konaním žalovaného bolo neoprávnené zasiahnuté do súkromného a rodinného života žalobkýň. Z nečakanej smrti U. H. žalobkyne prežívali, aj teraz prežívajú, pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku a navždy stratili aj možnosť viesť s ním súkromný a rodinný život. Od jeho smrti sú ochudobnené o sféru prirodzených vzťahov s najbližším rodinným príslušníkom, otcom a manželom. Žalovaný im svojou bezohľadnosťou spôsobil nenapraviteľnú citovú ujmu a jeho konaním došlo k nenávratnej deštrukcii medziľudských väzieb tvoriacich základ a rámec ich súkromného života. Následky spôsobené protiprávnym zásahom nie je možné odstrániť a žiadna forma morálneho zadosťučinenia nepostačuje na to, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na osobnosti všetkých žalobkýň. To vyplýva z okolností prípadu a vysokej intenzity nepriaznivého následku konania žalovaného, ktorý je nereparovateľný a vzniknutá trauma je z ich života prakticky neodstrániteľná, a preto aj doba pôsobenia nepriaznivého následku zásahu do ich osobnostných práv sa v podstate nedá časovo určiť. Vychádzajúc zo všetkých zistených, navzájom sa ovplyvňujúcich faktorov a princípu spravodlivého usporiadania vzťahov strán sporu, ako primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie určil čiastku po 20.000 eur každej zo žalobkýň. Žalovaný v rámci konania tiež namietal neprimeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy bez toho, že by súdu prvej inštancie nejakým spôsobom aspoň odôvodnil svoju majetkovú situáciu, pričom do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania žiadny návrh na doplnenie dokazovania v tomto smere neučinil. Námietku premlčania vznesenú žalovaným vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodnú, nakoľko žalobkyne svoj nárok uplatnili už v trestnom konaní podaním zo dňa 7.7.2009, pričom toto konanie bolo právoplatne ukončené až rozhodnutím odvolacieho súdu sp. zn. 5To/40/2015 zo dňa 1.3.2016, následne dňa 21.10.2016 podali žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy, teda trojročná premlčacia lehota neuplynula, ktorá práve počas trestného konania spočívala.

5. Súd prvej inštancie priznal plne úspešným žalobkyniam voči žalovanému náhradu trov konania vo výške 100 %.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f), h) Civilného sporového poriadku. V odvolaní uviedol, že žalobkyne podaním zo dňa 7.7.2009 uplatnili nárok na nemajetkovú ujmu, avšak nebola naplnená druhá kumulatívna podmienka uvedená v ustanovení § 112 Občianskeho zákonníka, nakoľko žalobkyne v začatom konaní riadne nepokračovali a teda premlčacia doba neprestala plynúť. Žalobkyňa v 1. rade (poškodená) a zákonná zástupkyňa žalobkýň v 2. a 3. rade (zákonná zástupkyňa poškodených) na hlavnom pojednávaní uviedla, že sa pripája k trestnému konaniu s náhradou škody, ktorej výšku však nevie uviesť, čo malo za následok, že o nároku žalobkýň na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) nebolo možné v trestnom konaní rozhodnúť, nakoľko ju neuplatnili riadne, čo sa prejavilo aj vo výroku trestného rozsudku. O tom, že škoda v trestnom konaní nebola uplatnená žalobkyňami riadne v intenciách Trestného poriadku svedčí aj tá skutočnosť, že Okresný súd Dunajská Streda len odkázal s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie výlučne poškodenú U. H. - žalobkyňu v 1. rade. Právny názor, ktorý prezentoval súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku vo vzťahu k uplatnenej námietke premlčania žalovaného je právne neudržateľný a nesprávny. Výška súdom priznanej nemajetkovej ujmy je celkom neprimeraná, vymyká sa ustálenej rozhodovacej praxi súdov a súd prvej inštancie pri jej priznaní nezohľadnil všetky okolnosti prejednávaneho prípadu. Žalovaný v záverečnej reči uviedol, že výška súdom priznanej nemajetkovej ujmy nesmie byť pre žalovaného „ničivá“, nesmie viesť k majetkovej likvidácii žalovaného a má zodpovedať princípu proporcionality, pričom súd prvej inštancie sa s touto skutočnosťou žiadnym spôsobom nevysporiadal napriek konštatovaniu, že žalovaný je vo výkone trestu odňatia slobody na obdobie 6 rokov, nemá žiadny majetok a nemá a ani nebude mať žiadne príjmy vzhľadom na výkon trestu odňatia slobody v trvaní niekoľkých rokov. Horná hranica výšky nemajetkovej ujmy priznávaná súdmi z pohľadu ustálenej rozhodovacej praxe súdov (nie excesov) v skutkovo podobných prípadoch je 15.000 eur, a to najmä v prípadoch jednej, maximálne dvoch pozostalých (dotknutých) osôb. Nakoniec v konaní neboli preukázané také negatívne dopady neoprávneného zásahu na žalobkyne, ktoré by sa vymykali obvyklým negatívnym dopadom zohľadňovaných súdmi v podobných prípadoch. Navrhuje, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne.

7. K odvolaniu žalovaného sa vyjadrili žalobkyne. Vo vyjadrení k odvolaniu uviedli, že z textu odvolania im nie je zrejmé, ako mali žalobkyne v trestnom konaní, v ktorom uplatnili svoj nárok, nepokračovať. V ich procesnom postavení poškodených, čo sa týka nároku na náhradu škody, boli nútené čakať na právoplatné skončenie predmetného trestného konania voči žalovanému a až potom sa mohli reálne začať domáhať svojho nároku v civilnom konaní. Žalobkyne si riadne splnili podmienku vyčíslenia nároku na náhradu škody do skončenia prípravného konania písomným podaním zo dňa 7.7.2009, kde si uplatnili každý nárok na nemajetkovú ujmu v sume 20.000 eur. Preto ani žalobkyne nemohli skôr uplatniť nárok v civilnom konaní, ako pred právoplatným skončením trestného konania, inak by išlo o prekážku litispendencie. Podaním zo dňa 7.7.2009 výšku materiálnej aj nemateriálnej ujmy žalobkyne v zastúpení právnym zástupcom vyčíslili a ohľadom riadneho uplatnenia nároku tak splnili všetky potrebné povinnosti v zmysle § 46 ods. 3 Trestného poriadku, nárok uplatnili v konkrétnej výške v lehote do skončenia vyšetrovania. Primárnym dôvodom, prečo absencia výroku o nároku na náhradu škody v trestnom konaní vo vzťahu k žalobkyniam 2., 3. nemá vplyv na nárok vo vzťahu k žalobkyniam 2., 3. je tá skutočnosť, že žalobkyne si uplatnili nárok aj na nemajetkovú ujmu v zmysle § 46 ods. 3 Trestného poriadku, a to vo výške 60.000 eur. Vo vzťahu k namietanej výške nemajetkovej ujmy uvádzajú, že nie je pravdou, že žalovaný nemá žiaden majetok, žalobkyne ešte pred podaním žaloby zistili, že žalovaný vlastní viacero spoluvlastníckych podielov na pozemkoch v okrese Dunajská Streda. V konaní išlo o otca, žiteľa rodiny, ktorého strata od základov zmenila žalobkyniam životy, mala preukázaný vplyv na ich zdravie, sociálne väzby a tiež spoločenské a pracovné uplatnenie. Dôležitým faktorom je aj mnohokrát spomínaná skutočnosť, že žalovaný počas celého trestného konania popieral svoju vinu, ktorú sa snažil hodiť na svoju sestru, v čase nehody bol pod vplyvom alkoholu, čo sa významným spôsobom podpísalo na jej vzniku a žalobkyniam sa do dnešného dňa neospravedlnil a nesnažil sa ani o žiadne mimosúdne rokovania. Navrhujú, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

8. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektmi - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku),

po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 365 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. f), h) Civilného sporového poriadku), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom (§ 379 Civilného sporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 Civilného sporového poriadku), súc pritom viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 Civilného sporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

9. Podľa § 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Ustanovením § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a to po skutkovej ako aj právnej stránke; ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Môže síce doplniť dôvody uvedené v rozhodnutí súdu prvej inštancie, toto doplnenie však nemôže byť v rozpore so závermi súdu prvej inštancie, môže ho iba dopĺňať v tom zmysle, že závery odvolacieho súdu iba podporia odôvodnenie súdu prvej inštancie. Odvolací súd je zároveň povinný vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami v odvolaní, pričom za podstatný argument je potrebné považovať taký argument, ktorý má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania môže priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre odvolateľa.

11. Predmetom konania je požiadavka žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch od žalovaného, pre každú vo výške 20.000 eur. Súd prvej inštancie vychádzajúc z výsledkov dokazovania dospel k záveru, že v súdenom spore bolo preukázané, že žalovaný spôsobil neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobkýň, pričom morálne zadosťučinenie nie je postačujúce a požiadavka žalobkýň na priznanie peňažného zadosťučinenia pre každú vo výške 20.000 eur je opodstatnená. Žalovaný nesúhlasil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, namietal, že nárok žalobkýň je premlčaný a priznaná výška nemajetkovej ujmy je neprimeraná. Vzhľadom na rozsah a dôvody odvolania žalovaného je predmetom odvolacieho konania posúdiť, či súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správny skutkovým zisteniam a či právne správne posúdil uplatnený nárok.

12. Odvolací súd v zmysle ustanovení § 379 a § 380 Civilného sporového poriadku viazaný rozsahom a dôvodmi odvolaní sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, keďže jeho argumentácia bola vecne správna, objektívna, presvedčivá a v neposlednom rade v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu SR ako aj nálezmi Ústavného súdu SR. Mal za to, že všetky dôvody, ktoré žalovaný uvádzal v odvolaní, vyriešil už súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku, pričom rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria jeden celok.

13. Prieskumná činnosť odvolacieho súdu zahŕňa ako hmotnoprávnu, tak aj procesnoprávnu oblasť. Odvolací súd musí preto preskúmať nielen zákonnosť rozhodnutia so zreteľom k hmotnému právu, ale tiež zákonnosť konania, z ktorého napadnuté konanie vzišlo. Pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti napadnutému rozsudku je odvolací súd viazaný ako rozsahom odvolania, tak aj dôvodmi podaného odvolania (ktoré strana môže meniť a dopĺňať len do uplynutia odvolacej lehoty). Odvolateľ v podanom odvolaní fakticky svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu. V odvolacom konaní sa dispozičná zásada prejavuje tým, že odvolací súd je viazaný rozsahom odvolania, t. j. že odvolanie prejedná len v medziach, v ktorých

ho odvolateľ napáda. Ustanovenie § 379 Civilného sporového poriadku zároveň vymedzuje výnimky, kedy odvolací súd nie je viazaný rozsahom podaného odvolania, pričom ide o výnimky len vo vzťahu k rozsahu podaného odvolania. Odvolací súd je podľa ustanovenia § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku viazaný aj dôvodmi odvolania, t. j. na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s ustanovením § 365 Civilného sporového poriadku dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodovaní o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenie zistil. Jedinú výnimku predstavuje podľa ustanovenia § 380 ods. 2 Civilného sporového poriadku oprávnenie odvolacieho súdu preskúmať vady konania, ktoré sa týkajú procesných podmienok, a to z úradnej moci.

14. V zmysle ustanovenia § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku rozsudok musí obsahovať odôvodnenie, pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami strán. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal; niet v ňom miesto pre dohady a domnienky. V odôvodnení rozhodnutia súd teda uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil, ktoré dôkazy v konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozhodnutia súdu je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu, tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí, t. j. musí byť preskúmateľné.

15. Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie týkajúce sa žalovaným v odvolaní namietaných skutočností je vyčerpávajúco, správne skutkovo a právne zdôvodnené a zodpovedá všetkým požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Samotný fakt, že sa žalovaný s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie nestotožňuje ešte neznamená, že závery v ňom obsiahnuté nie sú správne. Súd prvej inštancie totiž zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel.

16. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobkyňami tvrdeného nároku, ktorý vo vyčerpávajúcom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatnených nárokov, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ustanovenie 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a preto nemôže dať za pravdu odvolateľovi. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie sa potom žiada dodať už len nasledovné:

17. Žalovaný nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že uplatnené nároky žalobkyň nie sú premlčané, keď žalobkyne si uplatnili v trestnom konaní nárok na nemajetkovú ujmu podaním zo dňa 7.7.2009, avšak v začatom konaní riadne nepokračovali a premlčacia doba neprestala plynúť, nakoľko žalobkyňa 1. ako poškodená v trestnej veci do zápisnice na hlavnom pojednávaní dňa 12.11.2014 uviedla, že sa pripája k trestnému konaniu s náhradou škody, výšku ktorej nevie uviesť, čo malo za následok, že o nároku žalobkyň nebolo možné v trestnom konaní rozhodnúť, čo sa prejavilo výrokom

trestného rozsudku o odkázaní žalobkyne 1. na občianske súdne konanie a absenciou výroku trestného rozsudku o náhrade škody vo vzťahu k žalobkyniam 2., 3..

18. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

19. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

20. Podľa § 112 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

21. Súdna prax i právna teória premlčaním rozumie uplynutie doby stanovenej v zákone pre vykonanie práva; znamená výrazné oslabenie subjektívneho práva oprávneného účastníka, nakoľko jeho nárok nezaniká, nemôže byť však súdom priznaný, ak sa povinný účastník pred súdom bráni uplatnenému právu námietkou premlčania. Základným účelom inštitútu premlčania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Inštitút premlčania tým zabraňuje dlhodobému trvaniu práv a im zodpovedajúcim povinnostiam. Ak uplynula zákonom ustanovená premlčacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom na príslušnom orgáne svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premlčania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premlčania v súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať.

22. Ustanovenie § 112 Občianskeho zákonníka upravuje zastavenie (spočívanie) plynutia premlčacej doby. Zastavenie plynutia premlčacej doby má ten dôsledok, že ak nastala právna skutočnosť predpokladaná v zákone, premlčacia doba neplynie. Dochádza k nemu vtedy, ak sú kumulatívne naplnené predpoklady spočívajúce v tom, že veriteľ právo uplatní v premlčacej dobe na príslušnom orgáne a v začatom konaní riadne pokračuje. Pod príslušným orgánom je treba rozumieť ten orgán, ktorý je podľa verejnoprávných predpisov príslušný na konanie a rozhodovanie o danej otázke. Týmto orgánom je spravidla súd, a to či už v občianskoprávnom, alebo trestnom (adhéznom) konaní. Špecifickým problémom, ktorý vzniká pri riešení otázky premlčania nároku v občianskoprávnom konaní, ktorému predchádzalo trestné konanie, je „spočívanie“ premlčania v súvislosti s uplatnením nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Podľa ustanovenia § 112 Občianskeho zákonníka totiž premlčacia doba neplynie po dobu konania, v ktorom veriteľ svoje právo uplatnil, pokiaľ v tomto konaní riadne pokračuje. V prípade námietky premlčania je teda v občianskoprávnom konaní, ktorému predchádzalo trestné konanie, potrebné posúdiť, či bol nárok na náhradu škody v trestnom konaní uplatnený a či poškodený v adhéznom konaní riadne pokračoval. Pod uplatnením práva v premlčacej dobe je potrebné rozumieť jeho uplatnenie v dobe, keď premlčacia doba ešte neskončila, pričom musí ísť o včasné uplatnenie práva na súde v hmotnoprávnom význame počítania času, čo znamená, že podanie, ktorým veriteľ uplatňuje právo musí byť najneskôr posledný deň premlčacej doby doručené súdu alebo inému príslušnému orgánu. Predmetom premlčania je pritom vždy právo, ktoré je charakterizované jednak svojím obsahom, to znamená vymedzením konkrétnych subjektívnych oprávnení a povinností, jednak účastníkmi, čo znamená subjektmi, medzi ktorými existuje takto definovaný právny vzťah.

23. Pre posúdenie otázky premlčania odvolací súd odkazuje na bohatú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, resp. Najvyššieho súdu Českej republiky, tak z dôb spoločného štátu, ako aj následne po rozdelení, ktorá je plne použiteľná, pretože spoločný základ zostal zatiaľ nezmenený. Ako už bolo konštatované v predchádzajúcom odseku inštitút tzv. spočívania plynutia premlčacej doby zabezpečuje nemožnosť premlčania práva počas doby, v ktorej sa účastník právneho vzťahu svojho práva domáha na súde (prípadne na inom príslušnom orgáne), t. j. po dobu súdneho (iné) konania a ak v ňom účastník riadne pokračuje, neplynie premlčacia doba vo vzťahu k právu, ktoré bolo v tomto konaní uplatnené. Prípadoom takéhoto konania je spomínané adhézne konanie, teda konanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania. V prípade námietky premlčania je tak v konaní

o náhradu škody, ktorému predchádzalo adhézne konanie, nutné posúdiť, či bol nárok na náhradu škody v trestnom konaní uplatnený, či bol uplatnený riadne a či poškodený v adhéznom konaní riadne pokračoval. Riadne uplatnenie nároku na náhradu škody v adhéznom konaní zahŕňa okrem otázky náležitosti príslušného návrhu aj určenie doby, kedy môže poškodený návrh na náhradu škody podať, aby mohol byť podkladom pre rozhodnutie súdu o náhrade škody v trestnom konaní. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody v občianskoprávnom konaní, vychádza v otázke riadneho uplatnenia nároku na náhradu škody v adhéznom konaní predovšetkým z rozhodnutí vydaných v trestnom konaní. Nie je však nimi (ani prístupom súdu v trestnom konaní k otázke uplatnenia nároku na náhradu škody) viazaný pri posudzovaní otázky premlčania nároku.

24. Riadne pokračuje v konaní ten, kto nebráni svojimi procesnými úkonmi jeho náležitému priebehu tak, aby toto konanie mohlo skončiť meritórnym rozhodnutím. Nemožno teda napr. uvažovať o riadnom pokračovaní v konaní tam, kde žalobca vezme žalobu späť, prípadne nepodá návrh na pokračovanie v konaní prerušenom podľa ustanovenia § 110 OSP (aktuálne § 163 CSP) a pod.. Pokiaľ však poškodený v trestnom konaní nepodá odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa a nezúčastní sa konania na súde druhého stupňa, nemožno na základe toho urobiť záver, že nepokračoval riadne v trestnom konaní (správa o rozhodovaní súdov o náhrade škody vo veciach, ktorým predchádzalo adhézne konanie, Cpj 35/78 Najvyššieho súdu ČSR z 24. októbra 1979, ktorá bola prejednaná a vzatá na vedomie plénum Najvyššieho súdu ČSR dňa 5. decembra 1979, sp. zn. Pls 2/79, R 22/1979).

25. Ak poškodený uplatnil v trestnom konaní nárok na náhradu škody spôsobenej mu trestným činom a v tomto začatom konaní riadne pokračoval, premlčacia doba sa zastaví a v priebehu tohto konania neplynie. Po skončení trestného stíhania, v ktorom nedošlo k uloženiu povinnosti nahradit' uplatnenú škodu a poškodený bol vyzrotený o skončení stíhania, beh premlčacej doby pokračuje (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR z 29.10.1973, 2 Cz 14/73, R 31/1974, aj rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 22.12.1983, sp. zn. 5 Cz 27/83, R 29/1985).

26. Poškodený v začatom konaní riadne pokračuje tiež vtedy, ak po skončení iného (trestného) konania v primeranej lehote pokračuje v konaní podaním návrhu (žaloby) na uspokojenie rovnakého nároku v občianskom súdnom konaní. Ak (podľa okolností prípadu) poškodený v konaní riadne pokračuje podaním návrhu o uspokojenie rovnakého nároku v občianskom súdnom konaní, premlčacia doba nezačne znovu plynúť dňom právoplatnosti rozhodnutia v predchádzajúcom konaní, ale jej plynutie bude naďalej prerušené až do právoplatného skončenia tohto (nadväzujúceho) konania (rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 13.11.2008, sp. zn. 21 Cdo 2958/2007).

27. Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že žalobkyne nespĺnili druhú kumulatívnu podmienku uvedenú v ustanovení § 112 Občianskeho zákonníka pre zastavenie plynutia premlčacej doby, je jeho odvolacia námietka neopodstatnená. Samotnú skutočnosť, že žalobkyňa 1. nepodala v zmysle ustanovenia § 307 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odvolanie proti výroku trestného rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1T/177/2013-664 zo dňa 14.1.2015, ktorým bola odkázaná s nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie a že žalobkyne 2., 3. nepodali v zmysle ustanovenia § 307 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku odvolanie proti trestnému rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1T/177/2013-664 zo dňa 14.1.2015 pre absenciu výroku o náhrade škody, totiž nemožno považovať vzhľadom na vyššie uvedené (odsek 24.) za riadne nepokračovanie v začatom konaní. Rovnako odvolacia argumentácia žalovaného, že Okresný súd Dunajská Streda trestným rozsudkom č. k. 1T/177/2013-664 zo dňa 14.1.2015 nemohol rozhodnúť o nároku žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy, nakoľko si ju riadne neuplatnili, je neopodstatnená. Z obsahu trestného spisu Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 1T/177/2013 bezpečne vyplýva, že žalobkyne si podaním zo dňa 7.7.2009 prostredníctvom ich splnomocnenca uplatnili voči žalovanému mimo iného i nárok na priznanie náhrady morálnej škody vo výške 20.000 eur pre každú. Svoj nárok odôvodnili tým, že v dôsledku dopravnej nehody prišli o manžela a otca, nesprávnym vedením vozidla došlo k následku, ktorý sa už nedá nijak zhojiť, výrazne sa zasiahlo do ich súkromia, nakoľko sa z kompletnej rodiny stali rodinou bez manžela a otca, čím došlo k zásahu do ich súkromia. Tento návrh žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy nepochybne spĺňa náležitosti riadneho, určitého a zrozumiteľného návrhu, v ktorom žalobkyne vymedzili, z akých dôvodov, v akej výške a voči komu si uplatňujú nárok na zaplatenie peňažnej sumy, preto vyvolal aj všetky právne účinky začatia konania vrátane hmotnoprávnych účinkov (spočívajúce premlčacej doby). Rozhodujúcim v trestnom konaní bolo, že žalobkyne ako poškodené si v zmysle ustanovenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy do skončenia vyšetrovania

(t. j. včas) a z ich návrhu bolo zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške si tento nárok uplatňujú (t. j. riadne). Napokon v trestnom konaní aj súd konal so žalobkyňami a v tomto konaní ani nebola zistená prekážka, ktorá by bránila žalobkyňami ako poškodeným v ich účasti na hlavnom pojednávaní. Ak by totiž súd v trestnom konaní zistil prekážku brániacu žalobkyňami v účasti na hlavnom pojednávaní, ktorá by spočívala v podaní návrhu žalobkyň na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý by neobsahoval základné obsahové náležitosti relevantného návrhu poškodených, rozhodol by uznesením v zmysle ustanovenia § 256 ods. 4 Trestného poriadku, že ich účasť ako poškodených na hlavnom pojednávaní nepripúšťa, čo nie je prejednávany prípad. Nárok žalobkyň na náhradu nemajetkovej ujmy bol v adhéznom konaní uplatnený riadne a včas.

28. Začiatok všeobecnej trojročnej premlčacej doby práva na náhradu nemajetkovej ujmy je podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. V právnej teórii, ani v súdnej praxi, niet pochybností o tom, že k spočívaniu premlčacej doby dochádza v dobe od začatia konania (alebo pripojeniu sa ku konaniu) o nároku, o ktorého premlčanie ide, do jeho právoplatného skončenia za podmienky, že v tomto konaní sa riadne pokračovalo (poškodený nebráni riadnemu pokračovaniu konania). V prejednávanej veci ide o situáciu, kedy žalobkyne (poškodené) po pripojení sa so svojim nároku na náhradu nemajetkovej ujmy k trestnému konaniu, jeho riadnemu pokračovaniu nebránili (riadne v ňom pokračovali) a po jeho právoplatnom skončení si podali žalobu v občianskoprávnom konaní. K dopravnej nehode a k úmrtiu U. H. došlo XX.X.XXXX, nasledujúcim dňom 18.8.2008 začala plynúť trojročná premlčacia doba na uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. V čase plynutia trojročnej premlčacej doby (od 18.8.2008) si žalobkyne uplatnili dňa 7.7.2009 v adhéznom konaní svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči žalovanému, t. j. po 10 mesiacoch a 17 dňoch, čo malo za následok zastavenie plynutia premlčacej doby až do právoplatného skončenia trestného konania dňa 1.3.2016 a pokračovanie jej plynutia od 2.3.2016. Opätovne začala premlčacia doba plynúť až od 2.3.2016 a plynula až do 21.10.2016, kedy bola žaloba v prejednávanej veci doručená na súd, pričom počas tohto obdobia uplynulo 7 mesiacov a 19 dní. Z premlčacej doby tak uplynulo márne 18 mesiacov a 5 dní, teda premlčacia doba preukázateľne neuplynula. K premlčaniu nároku žalobkyň v zákonnej trojročnej premlčacej dobe tak nedošlo. Správne súd prvej inštancie konštatoval, že námietka premlčania vznesená žalovaným nie je opodstatnená.

29. Ďalej žalovaný namietal aj výšku priznanej nemajetkovej ujmy žalobkyňami. Podľa názoru odvolacieho súdu aj v tejto otázke súd prvej inštancie stupňa dospel k správne záveru majúca za preukázané, že nečakaným šokujúcim úmrtím najbližšieho príbuzného žalobkyň (manželky a otca) došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný. Neoprávnený zásah žalovaného ako vinníka dopravnej nehody, pri ktorej došlo k usmrteniu U. H., bol v konaní nesporný. Zákonom stanovené predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv žalobkyň, ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, boli naplnené (neoprávnený zásah do chráneného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť osobnosť fyzickej osoby, nemajetková ujma v jej osobnostnej integrite a príčinná súvislosť medzi nimi).

30. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

31. Podľa § 13 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie (ods. 1). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (ods. 2). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ods. 3).

32. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života, musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby tak bolo možné okrem iného tiež

rozvíjať a naplňať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 16/04 z 4. mája 2005). Z tohto pohľadu ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujú podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (por. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22. decembra 2015). Preto šokujúca (navyše zbytočná) smrť manžela žalobkyne 1. a otca žalobkýň 2., 3. (žalobkyne 3. v čase smrti otca maloletej), predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom, kedy sa v dôsledku úmrtia manžela a otca celá rodinná situácia tragicky navždy zmenila.

33. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu so zomrelým. Táto intenzita bola daná už tým, že išlo o dlhodobý manželský pár, ktorý si vybudoval stabilnú rodinu s dvomi dcérami. Okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujúca odbornú pomoc (v dôsledku duševného ochorenia), sú žalobkyne zasiahnuté stratou osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo práve upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov, partnerskej spolupatričnosti a odovzdávanie otcovskej lásky i výchovného poslania, na ktorých je človek existenčne závislý a ich absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života. Následkom toho je zmena plne dlhodobo fungujúcej rodiny s deťmi na neúplnú rodinu, navždy strádajúcu v jednotlivých oblastiach rodinného života, ovplyvňujúcu tiež seberealizáciu pozostalých členov rodiny. Okrem straty možnosti viesť rodinný a súkromný život, vrátane výchovy detí ich otcom, ako aj stratou manžela, ktorú utrpela žalobkyňa 1., náhle dochádza na jej strane k obrovskej záťaži, k presunu rodičovských úloh a starostlivosti o deti a domácnosť výlučne na jej osobu (to všetko v situácii veľkej emočnej bolesti v dôsledku straty partnera, spolurodiča, s prirodzeným sociálnym a ekonomickým dopadom). Vo vzťahu k žalobkyňam 2, 3. možno tiež zhodne so súdom prvej inštancie konštatovať mimoriadnosť závažnosti vzniknutej ujmy, v dôsledku straty otca, pričom strata otca im zamedzila rozvíjať s ním blízky vzťah a viesť rodinný život práve v čase, ktorý si vyžadoval sústredenie na pomoc a usmerňovanie žalobkýň 2., 3. do života pri voľbe budúcej profesie a budúcich partnerov a ďalších životných rozhodnutí, čo je v usporiadanej rodine bežné, keďže tieto boli vo veku 21 a 16 rokov. Nemožno prehliadať ani charakter hodnôt, do ktorých bolo zasiahnuté a ich ochranu garantovanú Ústavou Slovenskej republiky (podľa článku 41 ods. 1 manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona a podľa odseku 4 tohto článku deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť). Podľa článku 1 a 3 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov spoločnosť manželstvo ako jedinečný zväzok všestranne chráni a rodičovstvo je spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním ženy a muža.

34. Súd prvej inštancie správne prihliadal aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. V dôsledku hrubého porušenia pravidiel cestnej premávky žalovaným, a to dokonca pod vplyvom alkoholu, došlo k vyššie uvedenému závažnému a neodstrániteľnému zásahu do súkromného a rodinného života žalobkýň. V dôsledku nezodpovedného správania žalovaného ako vodiča motorového vozidla došlo ku kolízii s iným motorovým vozidlom, v ktorom sedel ako spolujazdec na prednom sedadle U. H., ktorý na mieste dopravnej nehody zraneniam podľahol.

35. Odvolací súd s poukazom na uvedené konštatuje, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre meritórne posúdenie veci, prihliadal na zákonom stanovené kritériá priznávania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, bez potreby vykonávania ďalšieho dokazovania.

36. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo tak, ako je vyššie uvedené k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadostučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i

k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ochrane ľudských právach a základných slobôd. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu (vyššie uvedených v danom prípade).

37. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Judikatúra súdov v oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu, keďže nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle ani nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Kritériu primeranosti priznávanej peňažnej satisfakcie priamo úmerne zodpovedá aplikácia tzv. „statusu obeť“ podľa čl. 34 Dohovoru o ochrane ľudských právach a základných slobôd, ktorú objasnil Európsky súd pre ľudské práva napr. v prípade Scordino proti Taliansku v rozhodnutí zo 6. marca 2007č. sťažnosti 43662/98, ako i v prípade Stanková proti Slovenskej republike v rozhodnutí z 9. októbra 2007 č. sťažnosti 7205/02. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že pokiaľ má náprava kompenzačný charakter, jej výška nemusí byť rovnaká, akú by priznal v porovnateľných prípadoch súd, nesmie však byť zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, pričom pri posudzovaní tejto primeranosti je potrebné zohľadňovať aj životnú úroveň v danej krajine a tiež to, či priznaná suma nevybočuje z právnej tradície v danej krajine, aj to, ako rýchlo sa jej sťažovateľ domohol (JUDr. Andrea Erdősová, PhD., Krátke pojednanie o škodách, ujmach a ich náhradách vo svetle judikatúry súdov vnútroštátnych, českých, Súdneho dvora Európskej únie i Európskeho súdu pre ľudské práva). Ústavný súd Českej republiky konštatoval, že pri stanovení výšky čiastky relutárnej náhrady je nutné použiť princíp proporcionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch (sp. zn. I. ÚS 2844/14), a to nielen v obdobných, ale i v ďalších, v ktorých sa jednalo o zásah do iných osobnostných práv, a to najmä do práva na ľudskú dôstojnosť. Správne súd prvej inštancie poukázal na rozhodovaciu prax v obdobných prípadoch (odsek 47., 50. preskúmaného rozsudku). Podporne aj odvolací súd poukazuje na rozhodovaciu prax v obdobných veciach, teda vo veciach priznania náhrady nemajetkovej ujmy, keď napr. rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 13C/126/2010-267 zo dňa 1.10.2014 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 13C/126/2010-292 zo dňa 12.11.2014 potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 24Co/368/2015-311 z dňa 1.7.2015 bola manželke muža zomrelého pri dopravnej nehode priznaná suma 40.000 eur, rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 37C/178/2010-73 zo dňa 28.4.2010 potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/90/2010-117 z dňa 16.3.2011 bola rodičom dcéry zomrelej pri dopravnej nehode priznaná každému suma 15.000 eur, rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 17C/22/2015-253 zo dňa 23.3.2016 v spojení s opravným uznesením č. k. 17C/22/2015-253 zo dňa 23.3.2016 potvrdenými rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 6Co/176/2016 zo dňa 29.3.2017 bola matke syna zomrelého pri dopravnej nehode priznaná suma 20.000 eur, rozsudkom Okresného súdu Brezno č. k. 2C/61/2010-261 zo dňa 5.2.2014 potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12Co/465/2014 zo dňa 30.7.2015 bola manželke a dvom deťom muža zomrelého pri dopravnej nehode priznaná každému suma 33.500 eur. Z rozhodnutí všeobecných súdov tak vyplývajú závery, že každé priznanie určitej sumy musí byť riadne a spoľahlivo odôvodnené skutkovými okolnosťami prípadu. Na druhej strane však povaha náhrady nemajetkovej ujmy vylučuje možnosť akejkolvek spoľahlivej kvantifikácie. V týchto prípadoch sa totiž peniazmi odškodňuje niečo, čo samo osebe žiadnu majetkovú hodnotu nemá (osobnosť človeka), a preto je akákoľvek presnejšia kvantifikácia uplatňovaných súm nemožná. Práve preto súd musí pristupovať k priznávaniu týchto súm obozretne a triezvo s ohľadom na individuálne okolnosti prípadu. Nie je preto náležitá odvolacia námietka žalovaného, že horná hranica výške nemajetkovej ujmy v podobných prípadoch je 15.000 eur.

38. Mimoriadna závažnosť vzniknutej ujmy u žalobkýň v danom prípade, ako i okolností, za ktorých k porušeniu práv došlo, preto plne opodstatňovali súdom prvej inštancie priznanú a žalobkyňami žiadanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy (pre každú zo žalobkýň suma 20.000 eur). Došlo tak k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobkýň (reštitučnej podstaty relutárnej náhrady a jej vyrovnávacieho charakteru). Podľa ustanovenia článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských právach a základných slobôd, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromia a rodinného života. Aj v ústavnej rovine je zakotvená v článku 16 Ústavy Slovenskej republiky nedotknuteľnosť

osoby a jej súkromia, ktorá je zaručená, pričom každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Je nesporné, že medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života. Porušením práva jednej osoby môže dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie aj tej druhej z týchto osôb tvoriacich rodinné spoločenstvo. Zásah do osobnostnej, emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je tak závažná ujma blízkej osoby, ako to je v danom prípade, zakladal právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Značná miera dotknutia (zásahu) osobnosti fyzickej osoby tak, ako to bolo v prípade žalobkyní, je potom dôvodom na priznanie peňažnej náhrady, pretože morálne zadosťučinenie nebolo postačujúce.

39. Odvolací súd konštatuje, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nepôsobí likvidačne ale predstavuje základné štandardné kompenzovanie zmiernenia ujmy žalobkyní v zmysle zásad slušnosti a naplnenia požiadavky morálnej spravdnosti, ktorá je predovšetkým požiadavkou spravdnosti, je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie. Tvrdenie, že majetkové pomery žalovaného mu neumožňujú zaplatiť priznanú nemajetkovú ujmu je irelevantné, keďže jeho majetkové pomery nie sú určujúce pri odstupňovaní výšky priznaného nároku, možno ich vnímať len v moderačnom význame. Napokon tvrdenie a preukázanie týchto skutočností zaťažuje žalovaného a preto správne súd prvej inštancie konštatoval (odsek 48. napadnutého rozsudku), že žalovaný do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania žiadny návrh na doplnenie dokazovania v tomto smere neurobil.

40. Nesprávny skutkový záver je spôsobilým odvolacím dôvodom podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku vtedy, keď súd prvej inštancie nepostupuje pri hodnotení dôkazov podľa § 191 Civilného sporového poriadku. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní platí zásada voľného hodnotenia dôkazov sudcom z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie len v prípade, ak by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo prednesov strán nevyplývali, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré neboli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že v hodnotení dôkazov, či poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti je logický rozpor. Ak nie je možné súdu prvej inštancie v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

41. K odvolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

42. Odvolací súd v prejednávanvej veci dospel k záveru, že odvolacie dôvody uvádzané žalovaným nie sú naplnené.

43. Ďalšie odvolacie argumenty odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II.ÚS 251/04, III.ÚS 209/04, II.ÚS 200/09 a podobne). Na ďalšiu argumentáciu odvolateľa, už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie veci a zachádzajúcu do zbytočných podrobností, teda odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

44. Súd prvej inštancie v posudzovanej veci v potrebnom rozsahu pre rozhodnutie vo veci samej zistil skutkový stav vykonaním potrebných a stranami navrhnutých dôkazov a nakoľko žalovaný v odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, resp. tvrdenia, s ktorými by sa nebol súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku dôsledne vysporiadal a následne takto riadne zistený skutkový stav aj správne právne posúdil, tzn. že na správne zistený skutkový stav aplikoval zodpovedajúce zákonné ustanovenia, rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku potvrdil (vrátane rovnako správneho rozhodnutia o nároku na náhradu trov, ktoré inak odvolaním ani spochybnené nebol a v prípade ktorého ani odvolací súd nezistil žiadne zjavné dôvody jeho nesprávnosti).

45. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku, pričom v odvolacom konaní úspešným žalobkyniam priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie osobitným uznesením po právoplatnom skončení veci.

46. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie,

lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).